

Auken skuffet over Norges klimainnsats

KØBENHAVN: – Jeg er skuffet over Norges holdning i klimapolitikken, sier Danmarks miljø- og energiminister Svend Auken i et eksklusivt intervju med N&M Bulletin.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Danmark har som mål å redusere CO₂-utslippene med 20 prosent innen 2005. Landet vil legge fram dette som et forslag i forbindelse med klimaforhandlingene i Berlin i april. Norge støtter ikke dette forslaget. I stedet går vi inn for såkalt felles gjennomføring, som innebærer at i-land kan øke sine utslipp mot å betale for utslippsreduksjoner i øst-europeiske land eller u-land.

Berntsen har gitt opp

På toppen av det hele har miljøvernminister Thorbjørn Berntsen nå signalisert at Nor-

ge ikke vil klare sitt mål om å stabilisere CO₂-utslippene innen 2000 på 1989-nivå.

Svend Auken sier han er skuffet over at Norge ikke støtter Danmarks forslag. Samtidig erkjenner han at Norge er i en spesiell situasjon, fordi vannkraften spiller en så stor rolle i energiforsyningen. Hvis det er en forutsetning at mer naturgass skal utvinnes for at andre land skal få ned deres CO₂-utslipp, så medfører det større energiforbrenning offshore, sier han.

Felles avgift ikke mulig

– På den annen side: er det en tilstrekkelig teknologisk utvikling i Nordsjøen? Når jeg hører hvilke enorme energimengder som blir brent i forbindelse med utvinningen av naturgass, så spør jeg om det ikke kan gjøres mer miljøvennlig enn i dag. Vi brenner praktisk talt ikke gass på våre felt.

Under EUs miljøvernministermøte 14-15. desember i fjor ble det klart at det ikke blir noe av forslaget om en felles CO₂-

eller energiavgift i EU.

– En felles energi-avgift i EU er ikke realistisk på flere år, sier lederen i Danmarks klimadelegasjon, Ole Plougman til N&M Bulletin.

I stedet kom det en i grunnen overflødig erklæring om at hvert enkelt medlemsland kan gjøre som det vil i avgiftsspørsmålet.

Dette har fått Svend Auken til å ta initiativ for en egen nord-europeisk CO₂-avgift.

I Danmark er planen å mangedoble CO₂-avgiften. Avgiften vil bli 600 kroner per tonn CO₂ for husholdninger, og 200 kroner i industrien. Det blir en av verdens skarpeste CO₂-avgifter.

– Da vil det være til hjelp for oss at våre nærområder har en lignende avgift. Kanskje vi også kan få Frankrike med, sier Auken.

Liten seier for Danmark

Om CO₂-avgiften ble begravet på Rådsmøtet i EU 14-15. desember, kunne Danmark likevel hale i land en aldri så liten

klimaseier.

Det tyske formannskapet hadde opprinnelig foreslått at EU framover skulle gå inn for «ambisiøse reduksjonsmål.» Dette ble for sterk kost for mange EU-land, og et nytt forslag kom på bordet.

Viktig presisering

Det innebar at EUs miljøministre anbefalte å begrense eller redusere CO₂-utslippene. Danmark fikk til slutt trumfet gjennom at det skulle stå at EU går inn for å begrense og redusere utslippene, opplyser Ole Plougman.

Dette var en meget viktig presisering for Danmark, fordi det åpner for at landet kan foreslå mål om å redusere klimagassutslippene under partsmøtet i Berlin i april. I og med vedtaket i desember er også resten av EU forpliktet til å støtte et eller annet reduksjonsmål, noe Norge altså ikke vil være med på.

Norge bryter internasjonal avtale om sur nedbør	side 3
Norge er første land som begraver klimamålet	side 4
Auken: Norge får lite å si i EØS	side 5
Villsvinet er tilbake i Norge	side 9
Greenpeace klager på Miljøverndepartementet	side 12

Natur & miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansvarlig redaktør: Jon Knut Berg

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Journalist Jens P. Toldnæs
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Elektronisk postadresse:
red.naturvern@oslonett.no
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Gan Grafisk.
Trykket på Cyclus, 100 prosent
resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin kommer
27. januar 1995.
Natur & Miljø Bulletin er
medlem av Den norske
fagpresses forening.

Årets nedtur

Det er tidlig på året, men siste utspill fra miljøvernminister Thorbjørn Berntsen vil helt sikkert ligge godt an til å bli årets nedtur.

Berntsen har kommet til sannhetens øyeblikk. Klimamålet er begravd, fortalte han nylig til Arbeiderbladet. Det var Høyre som i Stortinget i 1989 presset Arbeiderpartiet til å godta at CO₂-utslippene skulle stabiliseres på 1989-nivå innen år 2000. AP-regjeringen hadde ikke tenkt å gå så langt. SV og Senterpartiet ville på sin side gå mye lenger enn flertallet.

Det er karakteristisk for miljøinteressen i opinionen at nå når klimamålet offisielt forlates, er det så å si taust både i media og blant politikere -- bortsett fra et SV-spørsmål i spørretimen. Det ville vært logisk at Høyres leder nå gikk kraftig ut mot regjeringen og krevde en redegjørelse for hvorfor målet ikke nås.

Opp gjennom årene har det vært mange spekulasjoner i om klimamålet ville bli nådd. De ulike miljøvernministrene har hele tiden hardnakket hevdet at det skulle skje. Målet var jo tross alt ikke så ambisiøst. Som vi viser i denne utgaven av Natur & Miljø Bulletin, har de fleste vesteuropeiske land minst like sterke CO₂-mål som Norge, og FN's klimapanel har anbefalt at CO₂-utslippene reduseres med 60 prosent for å unngå den fryktede drivhuseffekten. Danmark går inn for 20 prosent reduksjon innen 2005.

Det synes nå som om CO₂-utslippene i Norge vil øke med opp til ti prosent fram til år 2000. Det viser at miljøtiltakene ikke står i forhold til de politiske målene. Da må kursen justeres, og ikke målet oppgis. Sterkere lut i klimapolitikken kan stimulere utviklingen av ny miljøteknologi. CO₂-avgiften har allerede ført med seg flere nyvinninger som har gitt arbeidsplasser og redusert miljøbelastning.

Fra et økonomisk synspunkt er det fullt ut forståelig at Norge gir opp klimamålet. Det er paradoksalt at Norge, som en av verdens største olje-produsenter, også har en av verdens høyeste miljøavgifter på fossile brensler. Men dette forsøker vi nå å rette opp. Norge blir nå en modell for alle land som utfra ren egosime ønsker å lukke øynene for drivhuseffekten. Godt naturvernår!

Gjestekommentar

Godt naturvernår

Thorbjørn Berntsen
Miljøvernminister

Vi er nettopp gått inn i Det europeiske naturvernåret 1995, og det er 25 år siden sist et år ble brukt til å markere denne saken. Den gangen sto det klassiske naturvernet og et bedre livsgrunnlag i fokus, og alle aktivitetene gjennom året bidro til å styrke arbeidet med miljøvernsspørsmålet -- både nasjonalt og internasjonalt.

Nå skal det tas nye løft. Over 90 prosent av Europas naturområder ligger utenfor verneområder, og det er her vi finner det største biologiske mangfoldet og de mest brukte rekreasjonsområdene. Samtidig er det disse områdene som er mest utsatt når naturressurser tas ut eller det settes igang ny økonomisk virksomhet. Årets kampanje har satt nettopp slike områder øverst på tema-lista. Med det understrekes et veldig viktig poeng: Evnen til å forvalte de ikke verneområdene er avgjørende for om vi skal nå målet om en bærekraftig utvikling.

I den norske kampanjen er bevaring av biologisk mangfold og styrking av allemannsretten hovedtema. Av våre omlag 35.000 arter, er rundt 2000 truet. Bare 22 prosent av landområdene ligger mer enn 100 km fra tekniske anlegg og utbygginger -- i Sør-Norge åtte prosent. Økende turisme, et marked som blir stadig mer betalingsvillig når det gjelder rettigheter til jakt og fiske og bruk av motoriserte kjøretøy, har i de siste årene bidratt til en kommersialisering av friluftsgodene som på sikt kan undergrave allemannsretten. Denne utfordringen må vi ta fatt i.

Vi vil bruke naturvernåret til å rette oppmerksomheten på de verdier mangfoldet i naturen og allemannsretten representerer. Det kommer ikke av seg selv, men forutsetter en folkelig mobilisering og ansvarliggjøring for disse uerstattelige verdiene.

Dette stiller store krav til myndigheter og andre sektorer. Miljøverndepartementet (MD) vil gjøre en særlig innsats på følgende områder:

Vi samarbeider med andre departement for å sette i verk en handlingsplan for biologisk mangfold. Vi arbeider med biologisk mangfold i nordområdene, med utvidet barskogvern, nasjonalparker, skjærgårdsparker, bevaring av landets viktigste kulturlandskaper, miljøvern i kommunene, sur nedbør, forurensning, avfall og aksjon vannmiljø. Vi arbeider også med å få etablert et Statens naturoppsyn, der oppsyn, bekjempelse av miljøkriminalitet og styrking av naturinformasjon vil stå sentralt.

Bred folkelig deltakelse er en forutsetning for å lykkes med Naturvernåret. Her står en holdningsskapende kampanje sentralt. De gode erfaringene fra Friluftslivets år viser at denne oppgaven er organisasjonene spesielt egnet til å ta seg av. MD har stilt ti millioner kroner til disposisjon. Tilsagnet er i all hovedsak gitt til de to «paraplyene» SRN og FRIFO, men det er en klar forutsetning at midlene skal omsettes gjennom medlemsorganisasjonene og deres lokallag. Så langt jeg har kunnet registrere, er det planlagt en rekke gode aktiviteter, knyttet opp til målet for Naturvernåret, og som jeg er sikker på vil ha katalysatoreffekt i forhold til hele kampanjen. En aktiv deltakelse i naturarv-arbeidet betyr også at vi tar et ansvar for at de neste generasjonene skal få ta del i de samme naturopplevelsene. Også i neste århundre må ungene kunne plukke «den første løvetann» til mor, eller fryde seg over en blomstereng. Vi får legge oss Einar Skjæraasens ord på minnet:

*«Du ska itte trø i graset.
Spede spira lyt få stå.
Mållaust liv har óg e mening
du lyt sjå og tenkje på.
På Guds jord og i hass hage
er du sjøl et lite strå.»*

Norge bryter avtalen om sur nedbør

Norge går på tvers av den internasjonale avtalen om sur nedbør. Statens forurensningstilsyn (SFT) foreslår kutt i sur nedbørsovervåkingen, som vil føre til at all overvåking av grunnvann i Norge forsvinner.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Svovelavtalen, som ble undertegnet i Oslo i fjor sommer, forplikter Norge til å samle inn informasjon om effektene sur nedbør har på naturen. Hvis SFTs forslag går igjennom i Miljøverndepartementet, vil Norge ikke oppfylle dette kravet. Det blir ingen informasjon om grunnvannstilstanden i Norge, og Agderposten skriver at overvåkingen av vassdrag vil forsvinne over hele Sørlandet. 90 prosent av Sørlandet er

i dag rammet av for mye sur nedbør.

Drastisk

– Signaleffekten er ganske drastisk. Det er merkelig at SFT vil redusere overvåkingen noen måneder etter at vi har undertegnet en ny svovelavtale i Oslo, sier Arne Henriksen ved Nivas hovedkontor i Oslo.

SFT foreslår å kutte 900.000 kroner på overvåkingen. Ifølge Henriksen er Norges program billig i forhold til andre land.

– Vi er flinke til å drive et forsvarlig opplegg for en rimelig sum.

Henriksen bekrefter at Vestlandet blir prioritert hvis det kommer budsjettkutt.

– Går Norge på tvers av svovelavtalen om kuttene blir gjennomført?

– Vi oppfatter det slik. Svovelavtalen oppfordrer jo landene til å intensivere overvåkingen av sur nedbør, sier Henriksen. Niva har nå skrevet brev til SFT, hvor instituttet legger

fram sine synspunkter på budsjettforslaget.

Harald Rensvik, direktør for SFT, sier i en kommentar til N&M Bulletin at arbeidet med virksomhetsplanen ikke er avsluttet. Derfor vil han ikke gå ut med en kommentar om den-

ne saken.

– Planen er vårt ansvar. Vi må regne med en del justeringer i budsjettene. Vi skal ikke gjøre alt slik det er gjort tidligere, men i denne konkrete saken trenger jeg mer tid, sier Rensvik.

Må kalke på måfa

Stans i overvåkingen av sur nedbør kan føre til at det om få år må kalkes i blinde. Uten overvåking er det umulig å vite hvor det er mest effektivt å kalke.

Atle Hindar, avdelingsleder ved Norsk institutt for vannforskning (Niva) i Grimstad, bekrefter på spørsmål fra N&M

Bulletin at dette vil være en konsekvens, hvis årets kutt blir ført videre.

– Det vil ha betydning for vassdragskalkingen om vi mister så mange data. Dette er dramatiske kutt, og vi frykter at linja blir videreført i årene som kommer, sier Hindar.

All overvåking av Sørlands-vassdrag blir nedlagt hvis SFT får viljen sin. Det inkluderer også Tovdals-vassdraget.

Mo Industripark – et lønnsomt fellesskap

Over 70 bedrifter med mer enn 2 200 ansatte finner det lønnsomt å være etablert i Mo Industripark. Her er plass til flere.

Ønsker du flere opplysninger?
Kontakt: adm. dir. Eivind Krokmo,
tlf. 75 12 01 00

Mo Industripark AS

Postboks 500 – 8601 Mo

Planter og virvelløse dyr skal vernes

Direktoratet for naturforvaltning (DN) foreslår vern av 59 nye arter i Norge. Forslaget, som er sendt ut på høring, omfatter plantearter og virvelløse dyr.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Forslaget tar sikte på endelig vern av 49 plantearter og 10 arter av virvelløse dyr i løpet av 1995, heter det i en pressemelding fra DN.

Blant artene som er foreslått vernet, er flere orkidéarter, alle fjellvalmuene, biller, blodigler og øyenstikkere. Hensikten er å sikre artene mot skade og

ødeleggelse. Et vern vil innebære totalforbud mot å samle på artene, for eksempel ved å plukke blomster, samle frø eller fange insekter.

I motsetning til alle arter av pattedyr, fugler, krypdyr og amfibier som omfattes av generell fredning, trenger planter og virvelløse dyr særskilt vern dersom de er truet. Vernet omfatter bare artsvern, og ikke vern av artenes leveområder.

RESIRK: I Dublin kan du i januar levere juletreet til resirkulering. Massen blir brukt i parker og på åpne områder, skriver Irish Times.

Takk for
støtten!

FOKUS
Bank

 NORE OG UVDAL KOMMUNE
– Økokommunen i Numedal –

 safariMDUNE

ODAL MEIERI
FELLESMEIERIET
2100 SKARNES

Kvaløya Avfallsselskap A/L
STRANDGATA 56 • POSTBOKS 333
9001 HAMMERFEST
AVFALLSANLEGG: TEL 16 811
KONTOR: TEL 13 361
Åpningstider: Mand-Fre 08.00 – 16.30
Kvaløysper: Torst. 16.30 – 19.00

GAMVIK
KOMMUNE

A.S. VESTSINK

BLY: EU-kommisjonen foreslår å redusert innholdet av bly i drikkevann med 80 prosent, skriver The Guardian.

Norge bakker ut først

Norge er det første i landet som begraver klimamålet. I den norske handlingsplanen for klima som kommer i februar – mars, vil det gå fram at utslippene av karbondioksyd (CO₂) kommer til å øke. Det er stikk i strid med den internasjonale klimaavtalen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I 1989 var det full enighet i Stortinget om at CO₂-utslippene i Norge skulle stabiliseres fra 1989 til 2000. Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen begravde dette målet i Arbeiderbladet i forrige uke. Etter det N&M Bulletin erfarer, er det umulig å få til enighet i regjeringen om at Norge skal overholde den internasjonale klimakonvensjonen, som landet undertegnet i 1992. Utslip-

pene kommer til å øke fra 1990 til 2000, i stedet for å bli stabilisert, som målet var.

Det har lenge vært sterk strid mellom flere departementer om innholdet i den kommende klimaplanen. I et intervju med N&M Bulletin, sier Kåre Bryn, ekspedisjonssjef i Utenriksdepartementet at planen kommer ganske tidlig på nyåret i år, ihvertfall før mars. Bryn er leder av Norges delegasjon til klimaforhandlingene.

– Det er viktig at planen foreligger før Berlin-møtet. Men det er et stort arbeid, og en god del ting må drøftes.

– Det er vel uenighet mellom departementene om denne planen?

– Jeg hadde gjerne sett at planen var klar mye tidligere hvis det hadde vært mulig. Men det er ikke bevisst trening. Det skal jeg garantere, sier Bryn.

Nesten dårligst

Mens Norge ikke klarer å nå sitt eget klimamål, er en rekke land i Europa i ferd med å planlegge reduserte utslipp av

CO₂.

Ifølge en oversikt utarbeidet av OECD og Climate Network Europe, en organisasjon som koordinerer klimaarbeidet blant europeiske miljøorganisasjoner, er det bare fire av femten vest-europeiske land som har et svakere nasjonalt CO₂-mål enn Norge. I tillegg har tre andre land ingen mål.

I spørretimen

Paul Chaffey, miljøpolitisk talsmann for SV, sier til N&M Bulletin at saken kommer opp i spørretimen i inneværende uke.

– Dette er direkte pinlig. Stabilisering er i seg selv ikke en gang et mål, bare en nødvendighet for å komme til målet, som må være reduksjoner. Dette er et nederlag for miljøpolitikken, og for Thorbjørn Berntsen. Hans kolleger Opseth og Stoltenberg har fått gjennomslag for sin politikk, sier Chaffey.

Ved klimasekretariatets kontor får N&M Bulletin opplyst at om Norge ikke oppfyller klimaavtalen, vil det ikke få noen konsekvenser for landet.

Klimamål

Europeiske lands mål for CO ₂ -utslipp.			
Tyskland	- 25-30%	1987 – 2005	
Danmark	- 20%	1988 – 2005	
Luxembourg	- 20%	1990 – 2005	
Østerrike	- 20%	1988 – 2005	
Belgia	- 5%	1990 – 2000	
Italia	- 4%	1990 – 2005	
Nederland	- 3-5%	1990 – 2000	
England	0	1990 – 2000	
EU	0	1990 – 2000	
Island	0	1990 – 2000	
Sverige	0	1990 – 2000	
Sveits	0	1990 – 2000	
Norge	0	1990 – 2000	
Frankrike	+ 11%	1990 – 2000	
Irland	+ 20%	1990 – 2000	
Spania	+ 25%	1990 – 2000	
Finland	stabilisering	først fra 2000	
Hellas	ikke noe konkret mål		
Portugal	ikke noe konkret mål		
Tyrkia	ikke noe konkret mål		
Kilde: CNE og OECD, 1994.			

- Norge får lite å si i EØS

KØBENHAVN: Danmarks miljø- og energiminister Svend Auken sier til N&M Bulletin at det vil bli vanskelig for Norge å få noen innflytelse over beslutninger vi må godta innenfor EØS-avtalen.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

– Vi i Danmark har interesse av å snakke med nordmennene i saker som blir en del av EØS-avtalen. Men det er samtidig klart at Norges innflytelse blir meget liten, og vi kommer til å savne Norge i samarbeidet, sier han.

Svend Auken har vært miljøvernminister i Danmark siden 1993. I fjor fikk han i tillegg ansvaret for energisektoren. Tidligere var han formann i det sosialdemokratiske partiet. Han er kjent som en frittalende miljøvernminister, som ofte høster applaus fra miljøvernerne.

Auken sier at den nye, grønne blokken i EU fungerer meget effektivt, med Sverige, Finland, Østerrike, Danmark, Tyskland og Nederland som pådriverland. Med Norge med, ville denne blokken ha vært enda sterkere.

Vil gjøre mye

Men Auken er villig til å gjøre mye for å sikre Norge en viss innflytelse over EØS-saker.

– Det påhviler oss i de nordiske landene å fastholde tett kontakt med de norske myndigheter og politiske partier, og holde dem orientert og lytte til deres synspunkter. Danmark har jo i mange år prøvd å forsvare norske interesser i EU, og det vil også skje i framtiden.

Han nevner en rekke fora for samarbeid om miljøpolitikken mellom Norge og Danmark:

gjennom den norske ambassaden i København, og gjennom samarbeidsorganisasjoner innenfor sosialdemokratiet og fagbevegelse. Ministeren sier at han i tillegg håper at de nordiske naturvernorganisasjonene er aktive i europeisk sammenheng.

Men han understreker igjen at på tross av disse samarbeidsmulighetene, så blir det en meget marginal innflytelse for Norge i EU.

Ikke nordisk front

Auken tror heller ikke på noe spesielt nordisk samarbeid på tvers av EU-grensen.

I et intervju med N&M Bulletin uttalte SFs parlamentariske leder i Danmark, Svend Gade, at hans parti snart vil ta initiativ til at det dannes et miljøpolitisk samarbeid i Norden, inkludert Norge, der målet skal være å samlet gå lenger enn EUs minstekrav på miljøområdet. På denne måten kan Norden bli et fyrtårn i Europa som kan dra de andre landene med seg, mente han.

Auken har imidlertid ingen tro på en slik nordisk løsning.

– Når Norge ikke er medlem, vil det virke som nyttårsforsetter: nå skal jeg slutte med å røyke og drikke, komme tidlig hjem og gi mer til de fattige. Det er viktig med nyttårsforsetter, men det blir ikke det samme.

Han sier av vi må erkjenne at hovedsamarbeidet blir mellom Sverige, Finland og Danmark, fordi det er så mange ting som skal tas stilling til innenfor EU.

Danske problemer

Danmark har hatt en god del problemer i EU-samarbeidet i den siste tiden, i miløsaker som gjelder det indre marked. Det gjelder for eksempel spørsmålene om kreosot, mat-sminke, sprøytemidler, PCP og

genraps. Viser dette at miljøet er på vikende front i det indre markedet?

– Vi har også en god del positive saker å vise til. For øvrig viser disse sakene at det er en innebygget konflikt når man skal ha felles regler for mange land, og samtidig ha et beskyttelsesnivå som alle land kan være enig i. Derfor har man innført en miljøgaranti som gjør det mulig for de land som ønsker å gå lenger. Men det er en konflikt som ikke er løst i traktaten. I praksis faller tvistene altfor ofte ut til økonomien og ikke til økologiens fordel. Derfor vil Danmark foreslå på EU-toppmøtet i 1996 at det slås fast i selve unionstraktaten at der hvor økonoi og økologi er i konflikt, skal miljøet ikke vike for økonomien. Det vil bli et av de sterkeste danske kravene.

Mange uløste problemer

Auken sier videre at han kan garantere at EUs regler for det indre marked ikke skal føre til forringelse av danske miljøstandards. Han sier at de pågående konfliktene vil bli løst.

– Men det som irriterer meg er at det er så mange uløste miljøproblemer, samtidig som vi bruker så mye energi på å unngå at vi påfører oss nye.

– Du har kalt det indre markedet for «single stupidity». Hva legger du i det?

– At det indre markedet innebærer en begrensning på kreativiteten i det enkelte landene. Da er det amerikanske systemet mye bedre. I California er det langt skarpere miljøkrav på en lang rekke områder enn i andre amerikanske stater. Det gir en ansporing for den teknologiske utviklingen. Derfor kunne man forestille seg at man fjernet alle handelshindringer som var proteksjonistiske, men aksepterte et Europa i flere hastigheter når det dreier seg om miljøkrav.

- Håpløst å få Kola-hjelp

KØBENHAVN: Uten norsk medlemskap vil det bli nesten håpløst å få EU til å bevilge mer penger til miljøtiltak på Kola-halvøya, sier Danmarks miljøvernminister Svend Auken til N&M Bulletin.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Under EU-valgkampen ble miljøtiltak på Kola-halvøya en het potet. Høyre og Bellona fikk EUs miljøkommisær, Pauleokrassas til en omvisning på Kola. Miljøkommisæren lovet massiv EU-støtte til å sikre atomkraftverk hvis Norge ble medlem av EU. Etter hvert ble det noe uklart hva han egentlig lovet, men nå virker det klart at med Norge utenfor EU, skal det mye til for å feste EUs oppmerksomhet mot det som skjer på Kola-halvøya.

– Det vil bli nesten håpløst å få EU til å bevilge penger til miljøtiltak på Kola. Men det hjelper at Finland og Sverige er med.

Lamelefant

Elefanter i Zimbabwe rammes av en mystisk lammelsessykdom, melder nyhetsbyrået IPS. Forskere har ikke funnet fram til årsaken til sykdommen, som rammer et ukjent antall elefanter. Sykdommen sprer seg i Zambezi-dalen, langs grensen til Zambia.

Det er i dag 80.000 elefanter i Zimbabwe, ifølge offentlige myndigheter. Antallet øker med fem prosent i året, men landet har bare ressurser til 55.000 elefanter. Miljøvernere i Zimbabwe har lenge varslet at den store bestanden er en tidsinnstilt bombe, og at det er risiko for at 30.000 elefanter kan dø.

Miljøverner funnet død

Kampanjelederen for Friends of the Earth, England, er funnet død i Madagaskars jungel. Andrew Lees filmet i jungelen da han ble borte forrige helg. Lokale kjentfolk lette etter Lees i en uke, før han endelig ble funnet, skriver The Guardian. Lees skulle avslutte sine filmopptak i et vanskelig område da han forsvant, og hans medarbeidere fryktet tidlig at han var omkommet.

Færreposer i Belgia

Den belgiske supermarkedkjeden Delhaize har introdusert et retursystem for plastposer. Kunden kjøper en plastpose til tre belgiske franc (rundt 60 øre). Denne benyttes til den er slitt ut. Ved tilbakelevering av posen får kunden en ny pose gratis. Systemet ble innført for et halvt år siden, og har til nå vært en suksess, melder det danske bladet Ren Viden. Foreløpig er det levert tilbake over en million plastposer, og det totale poseforbruket er falt med 25 prosent.

Kjørersammen

Den amerikanske delstaten Virginia ber arbeidsgiverne oppfordre de ansatte til å kjøre sammen til jobb. Myndighetene på sin side tilbyr gunstige leasingavtaler på mini-busser og gratis bussreiser langs de mest trafikkerte veiene, skriver MiljøAktuelt.

Myndighetene samler inn opplysninger om samtlige arbeidstakerses privatadresser og hvor de jobber. Bakgrunnen er trafikkproblemer i rush-tiden, samtidig som kollektivfeltene er tomme. Opplysningene blir de sendt til den enkelte arbeidsgiver som oppfordrer sine ansatte til å kjøre sammen til jobb.

Nei til vei ved Tovdalselva

Thorbjørn Berntsen har stoppet den planlagte veien mellom Fyresdal og Bygland. Området er klassifisert som villmark. Miljøverndepartementet (MD) påpeker at det bare er åtte prosent klassifisert villmark igjen i Sør-Norge.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Den omstridte veien mellom Årdalsstøylen i Bygland og Rekedalen i Fyresdal ble vedtatt av de to kommunene i fjor. Bakgrunnen var et ønske om større næringsaktivitet i området. På denne måten ville kommunene hindre fraflytting.

I et brev til de to kommunene skriver miljøvernminister

Thorbjørn Berntsen at MD har forståelse for dette, men at veiplanene berører et sammenhengende naturområde som er av nasjonal interesse. MD minner om at andelen kvalifisert villmark i Sør-Norge er redusert fra omlag 27 prosent i 1900, til åtte prosent i dag. På bakgrunn av dette tar MD veiplanene ut av de to kommunedelplanene, med hjemmel i plan- og bygningsloven.

Massiv motstand

Veien har møtt sterk motstand fra naturvernorganisasjoner og offentlige organer. Direktoratet for naturforvaltning (DN) la vekt på både nasjonalt og internasjonalt ansvar i sin anmodning om å stoppe planene.

DN mener verdien av området forsterkes siden sårbare dyrearter, som Norge har forpliktet seg til å ta vare på, lever der. I tillegg påpeker direktoratet at området er av nasjonal

betydning for friluftslivet. Også Naturvernforbundet har engasjert seg sterkt i saken.

--Denne saken har vært viktig for oss. Derfor er avgjørelsen en svært hyggelig start på det europeiske naturvernåret, sier fagsjef Tore Killingland til N&M Bulletin. Killingland legger vekt på at veien ville kommet i konflikt med Tovdalsvassdraget.

--Dette vassdraget er det eneste mellom svenskegrensen og Rogaland som går fra fjell til fjord, og som i tillegg ikke er berørt av utbygging, sier han.

Berntsen betaler

Som et økonomisk plaster på såret er MD villig til å bidra med 100.000 kr til de to kommunene. Departementet ønsker at pengene skal brukes til å utrede hvordan lokal næringsutvikling kan kombineres med vern av de store naturverdiene i området.

Klimapresset øker

Internasjonal miljøbevegelse trapper opp det politiske presset foran klimaforhandlingene i Berlin.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

På en konferanse i Berlin like før jul var det full enighet mellom organisasjonene om å kreve 20 prosents reduksjon i klimautslippene innen 2005. Det er det samme som alliansen av små øystater har foreslått. Forslaget skal opp på klimakonferansen i Berlin i april, da miljøvernministre fra hele verden deltar.

-- Dette er vårt minimumskrav til Berlin-møtet, sier Atiq Rahman ved senteret for utviklingsstudier i Bangladesh til Klimaforum Bulletin. Miljøor-

ganisasjonene krever at de industrialiserte landene går foran i reduksjonene, fordi det er de som er ansvarlige for de største utslippene av karbondioksyd (CO₂).

Rammes først

Alliansen av små øystater er en gruppe stillehavsstater som ser med stor uro på sin egen framtid. Klimaforskerne i FNs klimapanel (IPCC) mener havnivået kan stige så mye som en meter i løpet av neste århund-

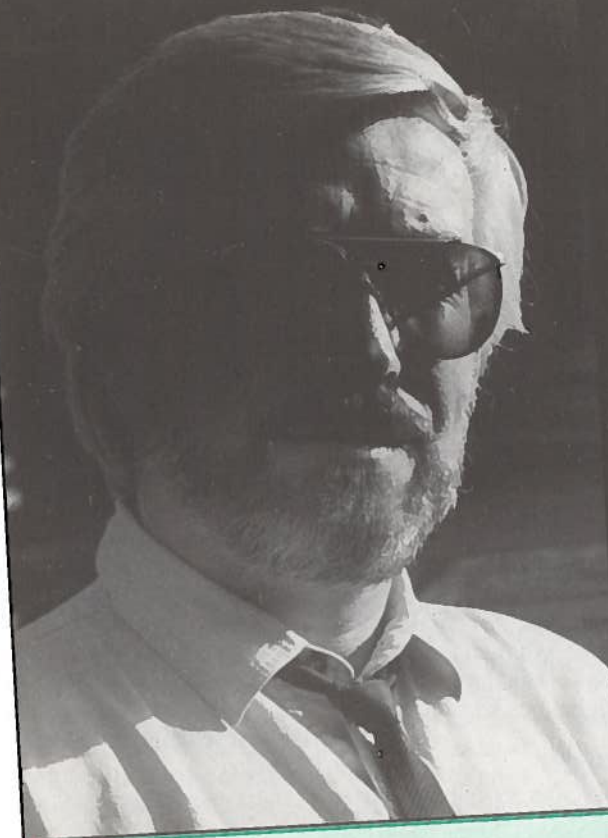
re, på grunn av global oppvarming. Da vil en rekke øyer forsvinne i havet.

-- Truslene mot de små øystatene kan ses på som forløperen til problemene for hele verden. Innen klimaproblemene og havstigningen påvirker øyene, vil det være for sent for resten av verden å sette i verk tiltak, sier James Stovall, FN-ambassadør for Mikronesia og representant for øyalliansen.

Franskatomkritikk

Atomindustrien i Frankrike møter kraftig kritikk i en ny rapport, utarbeidet for fransk miljøbevegelse. Tidligere industriminister Jean-Pierre Souviron har ledet rapportarbeidet, som kommer med 124 forskjellige forslag til endring av atompolitikken, skriver IPS. Rapporten krever mer åpenhet, og ønsker en oversikt over hvor mange franc Frankrike subsidierer atomindustrien med.

Foto: Helen Eliassen

«Natur & Miljø Bulletin er et viktig korrektiv i miljøarbeidet!»

Peter Johan Schei
direktør, Direktoratet for Naturforvaltning

Verv nye lesere til Norges ledende miljøavis!

Natur & Miljø Bulletin er i framgang. Våre nyheter blir stert i TV og radio. Vi blir lest grundig. Men vi vil gjerne nå ut til flere. Der trenger vi DIN hjelp! Fyll ut kupongen under med navn på to personer som bør lese bulletinen. Hvis de blir abonnenter, premierer vi deg med en flott kulepenn i tre!

Natur & Miljø Bulletin utgis av Norges Naturvernforbund, og redigeres av en fri redaksjon som evner å sette kritisk søkelys på forvaltning, næringsliv, politikere og miljøbevegelse.

Verv to innen 31. januar, få en flott kulepenn i tre - gratis!

Ja, disse vil abonnere på Natur & Miljø Bulletin!

Navn:

Adresse:

Navn:

Adresse:

Mitt navn:

Adresse:

Send kupongen innen 31. januar!

Kan sendes
ufrankert
i Norge

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5

Natur & Miljø Bulletin
Norges Naturvernforbund
Grünerløkka postkontor
0505 Oslo

Takk for
støtten!

Foss Billakkering A/S
Prof. Kohtsvei 77
1320 Stabekk

Weatherford Norge A/S
4029 Stavanger
Tlf. 51 54 10 77

NATURPOST
Stubberudvn. 7, 0668 Oslo
Tlf.: 22 32 84 00

Laksen rømmer som aldri før

Sikringssonene for oppdrettslaks har dårlig effekt. Hvert år rømmer store mengder oppdrettslaks fra anlegg her i landet. Villaksen trenger nå ytterligere vern.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Norsk institutt for naturforskning (Nina) slår alarm når det gjelder forholdene ved fiskeoppdrettsanleggene i Norge. Instituttet slår fast at rømming av oppdrettsfisk synes å forekomme generelt. Slike rømminger har mer å si for mengden oppdrettsfisk i fiskerier og gytebestander enn enkelthavarier av anlegg, da flere fisk stikker av.

Ingen nye soner

Dagens sikringssoner ble opprettet i 1989. Det ble etablert 52 soner, som 125 lakseelver drenerer til. På denne måten skulle villakstammene beskyttes mot sykdom og genetiske forstyrrelser fra rømt oppdrettsfisk.

Soneinndelingen skulle gjelde for en periode på fem år, og det var ikke tillatt med nye oppdrettsanlegg. Allerede eksisterende anlegg kunne imidlertid fortsette driften innenfor sonene, og det ble tillatt å opprette avlastnings- og reservel-

kaliteter ved videre drift.

Det er to hovedgrunner til at sikringssonene for laks ble opprettet. Genetiske effekter, og spredning av fiske sykdommer. Fordi hver lakseelv har sin karakteristiske villaksbestand, er det svært negativt at oppdrettsfisk blandes inn i disse.

Selv om de store sonene har hatt en viss effekt når det gjelder å beskytte vassdragene mot furunkulose (byllesyke), er det klart dokumentert at rømt oppdrettsfisk har brakt slik smitte til svært mange elver. Byllesyke kan forårsake høy dødelighet hos laks og ørret.

Uenige

På bakgrunn av Ninas under-

Genetiske effekter endelig bevist

En irsk forsker har for første gang klart å bevise store forandringer i genfrekvensen hos fisk etter rømming fra oppdrettsanlegg.

Genforskning utenfor laboratoriet er tidkrevende arbeid. Derfor har forskerne brukt mange år på dokumentere at rømt oppdrettsfisk faktisk forandrer arveanleggene til villlevende fisk. En irsk forsker, Chrisp, har gjort undersøkel-

søkelser, er det satt ned en arbeidsgruppe som skal se på hva som kan gjøres for å redde laksestammene. Gruppen består av folk fra Fiskeridepartementet (FD), Direktoratet for naturforvaltning (DN) og oppdrettsnæringen.

Det har vært stor uenighet mellom DN og resten gruppen om hva som bør gjøres med sonene, sier konsulent i DN, Øyvind Walsø, til N&M Bulletin. Derfor har gruppen lagt fram en delt innstilling om hvilke tiltak som bør iverksettes. Innstillingen skal behandles i regionale helsegrupper, og er foreløpig unntatt offentlighet.

ser fritt i naturen som beviser dette. Chrisp målte virkningene i et vassdrag etter en større rømming, og fant klare indikasjoner på forandring ved å måle 40 – 50 av de tusenvis av forskjellige gen som finnes hos en enkelt fisk. I enkelte elver i Hordaland, Norges største oppdrettsfylke, har Nina påvist mellom 50 og 70 prosent oppdrettsfisk i de enkelte bestandene. Dette skyldes ikke en, men gjentatte rømminger.

Skal genplanter redde verden?

Utsetting av genmanipulerte planter kan sikre verdens matvarebehov, mener internasjonale genforskere. Miljøbevegelsen er meget skeptisk.

I Kina arbeider i dag over 20.000 forskere med genmanipulerte organismer. På et om-

råde like stort som Mjøsa, over 350 km², er det satt ut planter som er genmanipulerte – de har fått tilført nye egenskaper i laboratoriene.

Ifølge Der Spiegel har det vært mer enn 1000 forsøk med genmanipulerte planter på fri-land i den industrialiserte verden. Selv om miljøorganisasjonene protesterer og krever

at forsøkene blir stanset, øker antall tiltak. I Kina ligger det etiske ansvaret hos forskeren selv, som på egen hånd skal avgjøre om planlagte eksperimenter er farlige eller ikke.

Genmanipulert tobakk brukes allerede i dag til sigarettproduksjon, skriver det tyske tidsskriftet.

Villsvinet er tilbake i Norge

I løpet av det siste året er det observert villsvin en rekke steder i Østfold. De siste observasjonene ble gjort rett før jul. Sist det levde villsvin i Norge, var i steinalderen.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Sekretær Svein Roer i vilt-nemnda i Halden bekrefter at det er sett villsvin flere steder i kommunen i løpet av det siste året. Rett før jul ble det observert dyr i indre del av Iddefjorden.

Roer har ikke selv sett dyrene, men etter å ha observert spor er han ikke i tvil. Villsvinspor er svært karakteristiske og ligner ikke på noe annet vi har i vår fauna. Roer ser villsvinnvandringer i sammenheng

med flere faktorer.

For det første har vi en fast bestand like over grensen. Villsvin har heller ingen naturlige fiender, og i tillegg vet vi at de er svært vanskelige å jakte på, sier han til N&M Bulletin.

Svenske svin i Riksdagen

Viltkonsulent Åsmund Fjellbakk hos Fylkesmannen i Østfold kan bekrefte at en del villsvin ser ut til å finne seg til rette på norsk side av grensen, selv om det er for tidlig å snakke om en norsk bestand.

For ti år siden avgjorde Riksdagen at det skulle settes ut villsvin i Sverige. De milde vintrene som fulgte, førte til at arten økte i antall. Derfor vil vi nok få flere dyr i Norge, sier Fjellbakk til N&M Bulletin. Grunnlaget for Riksdagens beslutning var at dyrene tidligere hadde tilhørt svensk fauna, selv om dette var lenge siden.

– Hva slags mottagelse har

villsvinet fått i Norge?

Stort sett har folk et nøkternt forhold til dem, men det vil nok skape litt rabalder endel steder, for eksempel der hvor det dyrkes poteter. Svinene kan rote endel i jorda på jakt etter mat.

Villsvinet har også rykte på seg for å være et aggressivt dyr overfor mennesker. Fjellbakk avviser dette.

Naturlig grense i nord

I de tilfellene hvor det har vært konfrontasjoner mellom villsvin og mennesker i Sverige, er det folk som har skylden, ved at de har jaget dyr med hund. Fjellbakk mener villsvinet godt kan spre seg utenfor Østfolds grenser, men at arten får problemer dersom vintrene blir for harde.

Fra Russland vet vi at arten har en klart definert nordgrense, sier han.

Lager slektstavle for ulv

Rykter om utsetting av ulv i Skandinavia skal nå undersøkes. Det svenske Naturvårdsverket vil lage en «slektstavle» for den svensk-norske ulvbestanden.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Det har lenge versert rykter om at det er satt ut ulv i Norge og Sverige. Spesielt i Sverige har påstandene vært hardnakkede.

Nå ønsker det svenske Naturvårdsverket å avlive disse ryktene ved hjelp av DNA-analyser av alt tilgjengelig ulvemateriale. I det svenske bladet Jaktmarker & Fiskevatten går det fram at Sveriges kriminaltekniske laboratorium skal analysere alle dyr som har dødd i den

senere tid, også norske ulver.

Materialet befinner seg på ulike museer i Norge og Sverige. Det er tatt vare på skjelett, skinn, muskelvev og lever fra dyrene. Vev fra dette materialet blir grunnlaget for DNA-analysen, som skal gi svar på tre spørsmål:

- Finnes det et slektskap mellom ulvene i Norden?
- En gruppe hannulver har gjort seg bemerket ved å foreta lange utflukter, blant annet til Stockholm. Har disse ulvene samme mor?
- Finnes det likheter mellom ulven i Skandinavia og ulv i fangeskap?

Forsker Arild Landa ved Norsk institutt for naturforvaltning (Nina) forteller at det har vært snakk om slike analyser i Norge også, men at det hittil ikke

har vært gjennomført.

Han presiserer at det er snakk om en felles ulvbestand, og at Norge dermed vil ha nytte av de svenske resultatene.

– Det finnes forøvrig ingen grunn til å feste lit til ryktene om ulveutsetting, sier han til N&M Bulletin

Prosjekt Varg

Arild Maartman, rovviltkonsulent ved fylkesmannens miljøvernnavdeling i Hedmark, forteller at svenskene har hatt prosjekter for å sette ut ulv i naturen.

– Prosjekt Varg hadde som mål å få ulven tilbake i svensk natur.

Senere viste det seg at ulven ikke var utryddet i Sverige, og prosjektet ble aldri gjennomført.

Takk for
støtten!

Thor's Kemiske Fabrikker
Nobel Industrier

VESTVÅGØY
KOMMUNE

Veidekke as

DENTOR AS

LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 228, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 870
Bankgiro: 6276.05.14719

NORSK
LOKOMOTIVMANNSFORBUND

Takk for
støtten!

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS ... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Risløkka, 0516 Oslo
Kontor: Østra Aker vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99

NTH Trykk

Høyskoleringen 1e
7034 Trondheim
Tlf.: (07) 59 33 02

Akvaplan-niva

NORSK VEKST

Vi som jobber på jernbanen er stolte
fordi vi også gjør en innsats
for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

Hermetikk skal gjenvinnes

Norske myndigheter skal innen et par år sette i gang med innsamling og gjenvinning av plast og hermetikk.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

I Norge er det i dag ingen innsamling og gjenvinning av emballasje i form av aluminium og plast. Unntaket er plastemballasje i landbruket.

Under miljøvernminister-møtet i EU 15.-16. desember i fjor, ble det bestemt at medlemslandene må gjenvinne minst 15 prosent av hvert emballasje-materiale. Norge blir bundet av dette direktivet gjennom EØS-avtalen.

Vi oppfyller ikke direktivet på plast og aluminium. Dermed må det settes i gang innsamling og gjenvinning av disse materialene. I praksis betyr det sannsynligvis at hermetikk-bokser, plastkanner og plastflasker vil bli samlet inn, ifølge

overingeniør Geir Wigdel i Statens forurensningstilsyn (SFT). I og med det svake kravet, bare minst 15 prosent gjenvinning, vil SFT konsentrere innsamlingen om sentrale og folkerike strøk av landet.

Wigdel sier at myndighetene hadde planer som å sette i gang en slik gjenvinning, uavhengig av EU-vedtaket. Samtidig er det klart at det nye direktivet vil legge et større press på norske myndigheter om å få dette ut i livet.

Nye mål

Det nye EU-direktivet setter også opp generelle mål for gjenvinning og resirkulering. Innen fem år skal mellom 50 og 65 prosent av all emballasje gjenvinnes, og mellom 25 og 45 prosent skal resirkuleres. Norge kommer til å oppfylle disse målene innen fem år med de planene som eksisterer i dag, ifølge SFT.

Kommisjonens forslag var opprinnelig at 80 prosent av all emballasje og minimum 60 prosent av hvert emballasje-

materiale skulle gjenvinnes, forteller Jon Beck Sørensen i det danske Miljøministeriet til N&M Bulletin.

I det vedtatte direktivet er det altså satt et tak på hvor mye landene kan gjenvinne. Ønsker et land å gjenvinne mer enn 65 prosent av emballasjen, må de sørge for å ha egne gjenvinningsordninger for dette. Hensikten er å unngå at et land skal eksportere så mye brukt emballasje, at andre lands gjenvinning bryter sammen.

Et land kan imidlertid eksportere emballasje hvis gjenvinningen er under 65 prosent. Dette kan føre til at den norske glassinnsamlingen kan utkonkurreres av for eksempel dansk returglass. Overingeniør Geir Wigdel i SFT mener at en slik problemstilling kan bli reell.

Når gjenvinningsgraden er under 65 prosent, er det ingen mulighet for å skjerme gjenvinningsindustrien i et land. Dette er et paradoks i lovgivningen som vi kan komme til å lide under, sier Wigdel.

Vi blir litt flinkere til å gjenvinne

Bare 14 prosent av husholdningsavfallet gjenvinnes i Norge. Det viser en ny oversikt fra Statistisk Sentralbyrå. Men gjenvinningen har økt med 65 prosent på ett år, og Statens forurensningstilsyn (SFT) regner med fortsatt økning.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

– 14 prosent er ikke et sted å stanse. I løpet av få år må vi minst fordoble andelen gjenvinning, sier Geir Wigdel, overingeniør i SFT. SFT regner med at kompostering av organisk avfall vil spille en større rolle i

årene som kommer.

Papir står for to tredjedeler av avfallet som blir gjenvunnet, viser oversikten. Ifølge Wigdel er innsamlingen av papir nesten fordoblet fra 1992 til 1993.

36 kilo gjenvunnet

– Folk er positivt innstilt og følger opp når ordningene etableres. Økningen er ingen overraskelse. Flere kommuner har kommet i gang med ordninger, og de som allerede har vært i gang en stund, får forbedret sine systemer, sier Wigdel.

Totalt leverte hver innbygger 250 kilo avfall i 1993. 36 kilo ble gjenvunnet, tilsammen 155.000 tonn.

Avfallet

Andeler av totalt gjenvunnet avfall fra husholdninger i 1993:

Papir og papp	73%
Jern og metall	10%
Glass	9%
Tekstiler	4%
Treavfall	2%
Annet	2%

Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1994.

BLYFRITT: 34 land i Amerika skal fase ut blybensin innen 2000, ifølge det amerikanske miljøvernbyrået, EPA. (Reuter)

Miljøkalender

10. – 13. januar: Verdenskonferanse om biomasse for energi, utvikling og miljø. Havana, Cuba. Arrangert bl.a. av Unesco og FAO. Tlf: +537 – 62 – 6606.

11. – 13. januar: Rensing av drikkevann til EU-krav. Konferanser arrangert av NHO i Bodø, Trondheim og Bergen. Mer info: 2296 5000.

18. januar: Bærekraftig forbruk i et kvinnesperspektiv. Konferanse arrangert av Miljøverndepartementet og Miljøheimevernet (MHV). Mer info: MHV, 2271 5562.

21. januar: Åpning av Naturvernåret. Mer info: Både Miljøverndepartementet, 2234 9090 og Naturvernforbundet (Helge Solberg), 2271 5520.

23. – 24. januar: Biologisk mangfold og forvaltning i kystsonen. Seminar i Trondheim, arrangert av Direktoratet for naturforvaltning og Fiskeridirektoratet. Flere opplysninger: Eva Degre, DN, 7358 0548.

31. januar: Miljøbevisst ledelse av industribedrifter. Arrangert av NHO, 2296 5000.

6. – 10. februar: Oslo Roundtable Conference on Sustainable Production and Consumption. Internasjonal konferanse om bærekraftig forbruk i Oslo. Mer info: Miljøverndepartementet, 2234 9090.

tet, 2234 9090.

9. – 11. februar: Nordisk konferanse om natur og friluftsliv i byens nærmiljø, Asker. Arrangert av Nordisk ministerråd. Mer info: Direktoratet for naturforvaltning, friluftslivavdelingen, tlf. 7358 0500.

9. – 11. februar: Bærekraftig forbruk: offentlig politikk og individuelt ansvar. Internasjonal konferanse om forbruk og miljø. Mer info: Norges Forskningsråd.

6. – 17. februar: Internasjonalt forhandlingsmøte (INC-11) i regi av klimakonvensjonen, New York.

13. – 14. februar: Nordisk seminar om retten til fri ferdsel i natur, Oslo. Arrangert av blant andre Friluftslivets fellesorganisasjon, tlf: 6690 0146.

14. – 15. februar: Seminar om spredning av ferskvannsorganismer, Trondheim. Arrangert av Direktoratet for naturforvaltning. Mer info: 7358 0500.

6. – 12. mars: NGO Forum 95, i København.

10. – 11. mars: Vassdragsseminar, arrangert av SRN-organisasjonene. Mer informasjon: Tore Brænd, Naturvernforbundet, 2271 5520.

16. mars: Statistisk Sentralbyrå presenterer den årlige rapporten Naturressurser og miljø.

Nytt om navn

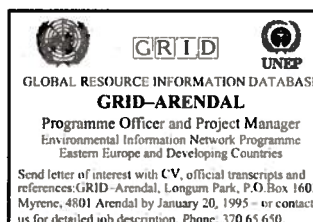
Hakon Gruppen AS er Norges største dagligvarekonsern, og omfatter bl.a. kjeder som RIMI og ICA, samt egen distribusjonsvirksomhet. Totalt har gruppen 970 butikker som i 1994 vil omsette for 14 milliarder kroner. Konsernadministrasjonen holder til på Sinsen i Oslo, og gruppen har regionskontorer i alle landsdeler.

Profil

Erik Dahl (35) er ansatt som miljøansvarlig i Hakon Gruppen fra 1. januar 1995, og har ansvaret for å videreutvikle Hakon Gruppens miljøpolicy. Dahl er utdannet sivilagronom fra Norges Landbrukshøgskole,

og har diplomeksamen i markedskommunikasjon fra IFM. Han kommer fra stillingen som miljø- og informasjonssjef i Tetra Pak a/s.

FOA

Fredrikstad og Omegns Avløpsanlegg
Habornveien 61, PB 1115,
Gamle Fredrikstad
Tlf: 69-322920 Fax: 69-323433

Norske Felleskjøp

Takk for
støtten!

GUNNAR T. STRØM
Tlf: 67-903170 Fax: 67-971938

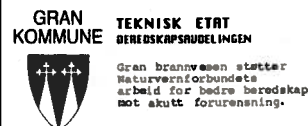

KAUTOKEINO
BRANNUESSEN
Tlf: 784-85888 Fax: 784-85888

LOFOTEN
TRÅLERREDERI
Tlf: 760-64218
Fax: 760-89218

Takk for støtten!

KRISTIANSUND
KOMMUNE

FJALER
KOMMUNE

FØRDE
KOMMUNE

LEVANGER
KOMMUNE

MELAND
KOMMUNE

BRANNUESNET

Greenpeace klager på MD

Greenpeace har klaget Miljøverndepartementet (MD) inn for Sivilombudsmannen for feil saksbehandling i forbindelse med en utslippstillatelse til Norsk Hydros Rafnesanlegg i Telemark.

N&M Bulletin
Reldar Evensen

Det er en snart fem år gammel utslippstillatelse Statens forurensningstilsyn (SFT) ga Norsk Hydros etylen-, kloralkalie- og vinylkloridfabrikken i Bamble kommune som Greenpeace nå håper Sivilombudsmannen vil trekke tilbake på grunn av saksbehandlingsfeil. I desember 1993 ga MD bedriften fortsatt utslippstillatelse, etter at både naboer, Bellona og Greenpeace hadde klaget.

Greenpeace mener at SFTs opprinnelige utslippstillatelse strider mot Norges internasjonale forpliktelser til å redusere utslipp av organohalogene stoffer, og at MD i sin saksbehandling i 1993 ikke tok hensyn til disse forpliktelsene. Utslippe-

ne fra Rafnes-anlegget er såkalt diffuse, og de var ukjente for SFT da de tok sin avgjørelse i mars 1990. Kvantifiseringen av disse utslippene var ikke mulig før Norsk Institutt for Luftforskning (Nilu) la fram en rapport om dette i juni 1993.

Miljøskadelig

Greenpeace skriver i sin klage at MD under saksbehandlingen fikk framlagt opplysninger, som avslører at Rafnes-anlegget har store utslipp av organohalogener som Norge har forpliktelser til å redusere i henhold til Pariskommisjonen og Nordsjøavtalen.

– Dette er ikke noen mediajippo fra vår side, og vi er ikke ute etter å henge ut MD eller SFT. Men denne saken er viktig, fordi det dreier seg om meget miljøskadelige stoffer som en i andre sammenhenger bruker ganske store ressurser for å hindre utslipp av. Vi mener MD har gjort klare saksbehandlingsfeil når de ikke har tatt hensyn til Norges internasjonale forpliktelser til å redusere utslipp av miljøgifter. Derfor ønsker vi å prøve denne saken hos Sivilombudsmannen, som er rette klageinstans

etter at MD har gjort sitt vedtak, sier Geir Wang-Andersen, daglig leder i Greenpeace, til N&M Bulletin.

Miljøorganisasjonen har ventet ett år med å påklage MDs vedtak, for å se om departementet ville ta opp saken på andre måter, men uten at noe har skjedd. Wang-Andersen håper de statlige miljøvernmyndighetene selv innser feilen Greenpeace mener de har gjort, og han håper å få igang en ny debatt om utslipp av klororganiske stoffer.

Internasjonale forpliktelser

– Vi ønsker å få forståelse i MD og SFT for hvorfor det er så viktig å følge Norges internasjonale forpliktelser til å redusere og på sikt eliminere utslipp av klororganiske stoffer, sier Wang-Andersen. Han bekrefter at denne saken er et ledd i en større satsing fra Greenpeace for å få Norge til å redusere utslipp av miljøgifter.

Hos Sivilombudsmannen får N&M Bulletin opplyst at klagen fra Greenpeace vil bli behandlet i månedsskiftet januar – februar.

Gardermoen slaktes

Oslo Hovedflyplass sin søknad om utslipp fra Gardermoen blir slaktet av Naturvernforbundet. Skriv den om igjen, er konklusjonen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Det er en rekke mangler ved utslippssøknaden mener forbundet, som leverer sin høringsuttalelse til Statens forurensningstilsyn (SFT) neste uke.

Oslo Hovedflyplass har ikke gjort det klart hvilke løsninger

Gardermoen skal ta i bruk. «Når valg av løsning ikke er klarlagt foreligger det heller ingen dokumentasjon på at økt forurensning ikke vil skje», heter det i høringsuttalelsen fra Naturvernforbundet.

Organisasjonen krever at SFT ikke gir utslippstillatelse før Oslo Hovedflyplass har

sendt en ny og grundigere søknad.

Naturvernforbundet kritiserer også at Oslo Hovedflyplass har splittet opp søknaden, slik at bedriften akter å sende flere søknader om utslippstillatelse fra driften av Gardermoen, men først på et senere tidspunkt.

Dansk vind er bra

Danskene er glade i vindkraft. Tre av fire danskere er villige til å betale ti prosent høyere pris for vindkraft enn vanlig kraft, skriver Acid News. Undersøkelsen viser også at det er de som bor, jobber eller studerer i nærheten av vindmøller som er minst bekymret for vindkraftstasjonenes effekt på landskapet.

- Ikke gjør det verre, Gro

– Regjeringen må framover ikke legge opp til investeringer som gjør det vanskelig å innføre en grønn skattereform.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Det sier Sveinung Oftedal, Naturvernforbundets medlem i den offentlige grønne skattekommisjonen. Kommisjonen skal utrede en grønn skattereform for regjeringen.

– Jeg er svært optimistisk etter å ha sett sammensetningen av utvalget, og dets mandat. Jeg tror vi kan komme fram til enighet om et forslag til grønn skattereform, mener Oftedal.

– Vår oppgave i utvalget blir å ivareta miljøpremissene som ligger til grunn for hele prosessen. Forslaget som blir lagt fram av kommisjonen skal ikke gå på akkord med miljøforutset-

ningene, sier han, men innrømmer at det kan bli interessekonflikter på områder hvor det er likestilte mål, for eksempel mellom miljø og energiproduksjon.

– Naturvernforbundet må også ta stilling til fordelingspolitiske spørsmål, som vi i

utgangspunktet ikke har noen politikk på. Det kan være et dilemma for en miljøorganisasjon.

Oftedal har også en klar melding til næringsinteressene i utvalget.

– Eivind Reitens mål må ikke være å få utvalget til å

tilpasse seg Norsk Hydros politikk. Utvalgets mandat må heller ligge til grunn for Hydros strategiske planer.

Poenget er endring

– Det vil være krefter som vil motarbeide kommisjonens arbeid. Grønn skattereform vil medføre strukturendringer som vil være ubehagelige for noen og til glede for andre. Men det er hele poenget, påpeker Oftedal.

Kommisjonen

Den grønne skattekommisjonen har følgende medlemmer:

Bernt H. Lund, ambassadør (leder)
Thorvald Moe, Finansdepartementet (nestleder)
Atle Fretheim, Miljøverndepartementet
Tore Raasok, Samferdselsdepartementet
Sveinung Oftedal, Norges Naturvernforbund
Ingeborg Rasmussen, Alternativ Framtid
Eystein Gjelsvik, Landsorganisasjonen
Gro Brækken, Næringslivets Hovedorganisasjon
Helga Hernes, Cicero
Eivind Reiten, Norsk Hydro
Solveig Glomsrød, Statistisk sentralbyrå
Idun Christie, fylkeslandbrukskontoret i Hedmark
Karl-Göran Mäler, Beijer-instituttet i Stockholm
Vidar Christiansen, Universitetet i Oslo
Michael Hoel, Universitetet i Oslo

Snuriatomsak?

Britiske Labour kan snu i sin atompolitikk. Energitalsmannen for partiet savet nyttår at atomkraft kan være et alternativ når kullindustrien reduseres, skriver The Guardian. Labour har tidligere vært klare motstandere av atomkraft.

FRIFO

Friluftslivets Fellesorganisasjon.
Hvalstadåsen 5, 1364 Hvalstad
Tlf: 66-90146

Direktoratet for naturforvaltning har følgende satsningsområder i Naturvernåret 1995:

- Biologisk mangfold
- Barskogvern
- Nasjonalparker
- Kulturlandskap
- Rovviltforvaltning
- Nordområdene
- Allmennhetens ferdselsrett, jakt og fiske

Takk for
støtten!

Gilde
– det kjennes på smaken

OSLO KOMMUNE
Byrådsavdeling for
miljø og samferdsel

**ØKSNES
KOMMUNE**

**ULVIK
HERAD**
5730 ULVIK

ISOTON A.S.
POSTBOKS 249
6701 MÅLØY
TLF. 57 85 07 60

TINE
Vestlandsmeieriet

gan grafisk
Oslo

**MÅLSELV
KOMMUNE**

Miljøgiftene steriliserer

Nye kunnskaper viser at tungt nedbrytbare, organiske miljøgifter (TOM) representerer en langt større trussel for mennesker og dyr enn tidligere antatt. Naturvernforbundet tar nå initiativ for å få fram problemet.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

TOM viser seg å ha svært skadelige effekter på mennesker og dyr. I tillegg til nedsatt reproduksjonsevne, gir de dårligere immunforsvar, økt kreft- risiko og skader på nervesystemet.

TOM kjennetegnes ved at de nesten utelukkende kommer fra menneskelige aktiviteter.

De dannes blant annet ved bruk av organiske kjemikalier i smelte og rafineringsprosesser, ved bruk av klor i industrien, som plantevernmidler og ved lekasjer, utslipp og dumping fra denne typen virksomhet.

Mange TOM fordampes lett, og kan fraktes over store avstander. Klimatiske forhold gjør at stoffene fordampes i områder med stor fuktighet og høy temperatur, for så å felles ut i områder med lavere temperatur. Dette er spesielt viktig for land som Norge. De fleste TOM har egenskaper som gjør at de lagres lett i fettvev.

Vanskelig

Fagkonsulent Sigrun Ringvold i Naturvernforbundet har utarbeidet en rapport om dette miljøproblemet. I rapporten peker Ringvold på vanskeligheten med å vise at en enkelt forbin-

delse har en bestemt effekt på et individ.

Stoffene opptrer i små mengder, men konsentreres oppover i næringskjeden. Samme stoff kan ha forskjellige effekter på ulike arter, og selv effektene innenfor en art kan variere.

Men Ringvold understreker at det kommer stadig flere rapporter om organismer som er skadet på grunn av TOM. I dag finnes det ingen internasjonale miljøavtaler som behandler TOM som gruppe.

Økende bruk

For Norge er det betenkelig at de høyeste nivåene av TOM finnes rundt ekvator, mener Ringvold. Her brukes stoffene i industrien og til å bekjempe sykdom spredd av insekter. Dette siste gjøres bl.a. ved at hele gater sprøytes med DDT. I denne delen av verden er bruken av TOM økende, og transporten av TOM fra den sydlige halvkule til kalde områder i nord, er nå godt dokumentert.

Fagsjef Tore Killingland i Naturvernforbundet sier at organisasjonen vil ta initiativ for å sette søkelys på problemet.

– Dette er helt nye problemer. De krever et annet samarbeid mellom ulike fagmiljøer og forvaltning enn det vi har i dag. Vi må ikke risikere at vi får en parallell til sur nedbør og skogdød, der ekspertene kranglet i årevis om trærne døde av sur nedbør, eller av sopper som en følge av at trærne var svekket av sur nedbør.

Skremmer

Killingland mener problemene overgår de første meldingene om ozonlag og hudkreft.

– Dette er et tema som virkelig kan gjøre folk engstelige, og derfor er det viktig å ha et edruelig forhold til det. Vår oppgave blir i første omgang å presentere hva utlandet har funnet ut. Vi må samle et tverrfaglig miljø i Norge, som kan ta fatt på disse tingene, sier han.

NORGES BONDELAG

Øko-melken kommer nå!

16. januar kommer endelig den økologiske melken på det norske markedet. 140.000 forbrukere i Romerike-distriktet får adgang til melken.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Introduksjonen av økologisk melk er noe forsinket, på grunn vansker med fortilgangen i fjor. Men nå er den altså klar. Den lanseres med brask og bram ved Fellesmeieriet i Odalen 16. januar. Melken har fått navnet «Dalgården», og har en egen design.

Blir et par kroner dyrere

Melken blir et par kroner dyrere enn vanlig melk, på grunn av høyere produksjons- og markedsføringskostnader. Det vil i tillegg ikke være en maksimalpris på denne melken slik det

er med vanlig melk. Men Norske Meierier har utført en markedsundersøkelse som viser at forbrukerne er villige til å betale litt ekstra for mer miljøvennlig melk.

Produsentene av økologisk melk får et ekstra tilskudd på 20 øre literen fra Norske Meierier.

Norske Meierier går forsiktig ut, og tilbyr i første omgang bare 30.000 liter melk i måneden. Men målet er at 900.000 liter økologisk melk skal ha vært i omloop i løpet av året.

Hele landet

Det er foreløpig usikkert om hele landet får nytte godt av den økologiske melken. Norske Meierier skal teste distrikt for distrikt for å se hvor stor etterspørselen er, forteller produkt-sjef Anders Røed i Norske Meierier til N&M Bulletin.

I Nordre Romerike vil den nye melken bli markedsført i lokalaviser og gjennom butikk-reklame. En god del lavprisbu-

tiker vil føre melken.

Fløtelag

Den økologiske melken skiller seg fra den vanlige melken først og fremst ved at den ikke er homogenisert. Det medfører at det er et lite fløtelag på toppen av melken. Melken må derfor ristes litt før bruk. Øko-melken inneholder likevel ikke mer fett enn vanlig lett-melk, det vil si

1,5 gram fett per 100 gram. Melken har en gulhvitt farge og smaken minner litt om råmelk.

-- Den er veldig god, forsikrer produksjef Anders Røed i Norske Meierier.

Økologisk melk innebærer også at kyrne har fått økologisk fôr, det vil si fôr som er produsert uten sprøytemidler og kunstgjødsel.

AF fortsetter

Alternativ Framtid (AF) får penger av Norges Forskningsråd til videre drift i tre nye år, skriver bladet Forskning. AF skulle etter planen legges ned i 1995, men nå skal prosjektet evalueres i 1998, før områdestyret for miljø og utvikling tar stilling til videre virksomhet. Leder av AF, William Lafferty, ønsket seg ti års drift, og mener tre ekstra år ikke tillater en langsiktig planlegging.

Ulvejakt stoppet

En offentlig ulvejakt i Alaska er stoppet etter press fra amerikansk opinion, melder bladet «Våre Rovdyr». Jakten, som hadde til formål å øke bestanden av reinsdyr og elg, ble utført på en særdeles grusom måte. Det ble benyttet snarer som påførte dyrene store lidelser. Ulvejakt er i tillegg sterkt kritisert av urbefolkningen i Alaska som mener den ødelegger den fine balansen mellom byttedyr og rovdyr i naturen.

PLM MOSS
GLASS DIVISION

I Vest-Agder går vi
SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ

Fylkesmannen i Vest-Agder
Miljøvernavdelingen

Norsk Romsenter
NORWEGIAN SPACE CENTRE

BRANNVESENET
I GJESDAL
4330 Ålgård

Tlf.: 516 18 400

Naturvernåret 95

Offisiell åpning Østmarksetra i Oslo

21. januar 1995 kl. 1400

Åpning ved:

*H.K.H. Prinsesse Märtha Louise
og Miljøvernminister
Thorbjørn Berntsen*

Naturvernår-marsjen: start kl.1100

Naturvern- og friluftsansjasjonene har lagt til rette for et utearrangement på Østmarksetra med mange aktiviteter og mat fra naturens kjøkken.

Vil du være med i Naturvernår-marsjen, kan du troppe opp kl.1100 enten fra Skullerudstua, Ellingsrud og lysløypa ved Haugerud eller fra Østensjøvannet. Fra disse fire stedene er det merkede løyper som går fram til Østmarksetra. Skulle snøen svikte, kan du ta beina fatt.

Naturvernåret 1995

Løkka, dammen, skogholtet, stranda, myra eller tuntreet er viktige deler av vår nærnatur.

Å sikre natur i nærmiljøet er like viktig som å verne store naturområder.

Forurensinger og utbygginger er en økende trussel mot et variert plante- og dyreliv og dermed et godt og opplevelsesrikt nærmiljø.

Derfor har Europarådet valgt "vern av natur utenom allerede vernede områder" som hovedtema for Det europeiske naturvernåret 1995.

Hele 40 nasjoner fra Øst- og Vest-Europa deltar i året. Den norske kampanjen vil legge vekt på å sikre mangfoldet i naturen og styrke retten til å ferdes i den.

la naturen GÅ I ARV